

1 domaća pastrva iz Gacke duga 64 cm., teška 2.90 kg.

1 domaća pastrva iz Gacke duga 64 cm., teška 2.75 kg.

1 domaća pastrva iz Gacke duga 52 cm., teška 1.70 kg.

Neobično brz porast kalifornijskih pastrva u Gackoj mogao bi zaslijebiti neupućene, ali sve loše strane ove vrste, opisane u spomenutom radu Dra. V. Mršića, pokazuju se i u Gackoj, neke u pojačanoj mjeri. Međutim domaća pastrva iz Gacke, kako je to ustanovljeno raste isto tako vrlo brzo. Jasno je dakle da neobično brzi rast kalifornijske pastrve u ovom slučaju nije toliko njena vlastita prednost, koliko prednost rijeke Gacke koja je bogata hranom a uz to njena temperatura i dobar

prostorni faktor daju pastrvama sjajne uslove za razvoj. Nije čudo da kal. pastrva u takvim prilikama raste brzo i da postizava rekordan god. prirast, kako se to vidi po izmjerenim i vagnutim primjercima. Uostalom i Dr. Mršić navodi primjere, koji dokazuju da i kalifor. pastrva raste sporo u onim vodama, gdje nema obilja hrane, i gdje drugi životni uslovi nisu povoljni. Stoga sam kao korisnu poredbu naveo i mjeru, odnosno težinu triju domaćih pastrva, koje sam istoga dana izmjerio, a koje su ulovljene na istim mjestima, gdje i onih 7 kalifornijskih pastrva.

Primjer Gacke daje još veću važnost zaključku Dra. Mršića, da kod nas treba u prirodnim vodama više nego dosada unapređivati domaće vrste.

Dr. Tonko Šoljan:

Slatkovodne ribe u obuci primorskih srednjoškolaca

Muška realna gimnazija u Splitu osnovala je kroz posljednje dvije godine i uz materijalnu pomoć gradanstva između ostalog čedan školski botanički vrtić i školski vivarij u svrhu ostvarenja radne obuke iz biologije. Poseban kutić posvećen je životu u slatkoj vodi. Na opetovano traženje g. urednika »Ribarstva«, koji je nedavno obašao te uređaje, mogu se o tom slatkovodnom odjeljenju iznijeti slijedeći podaci.

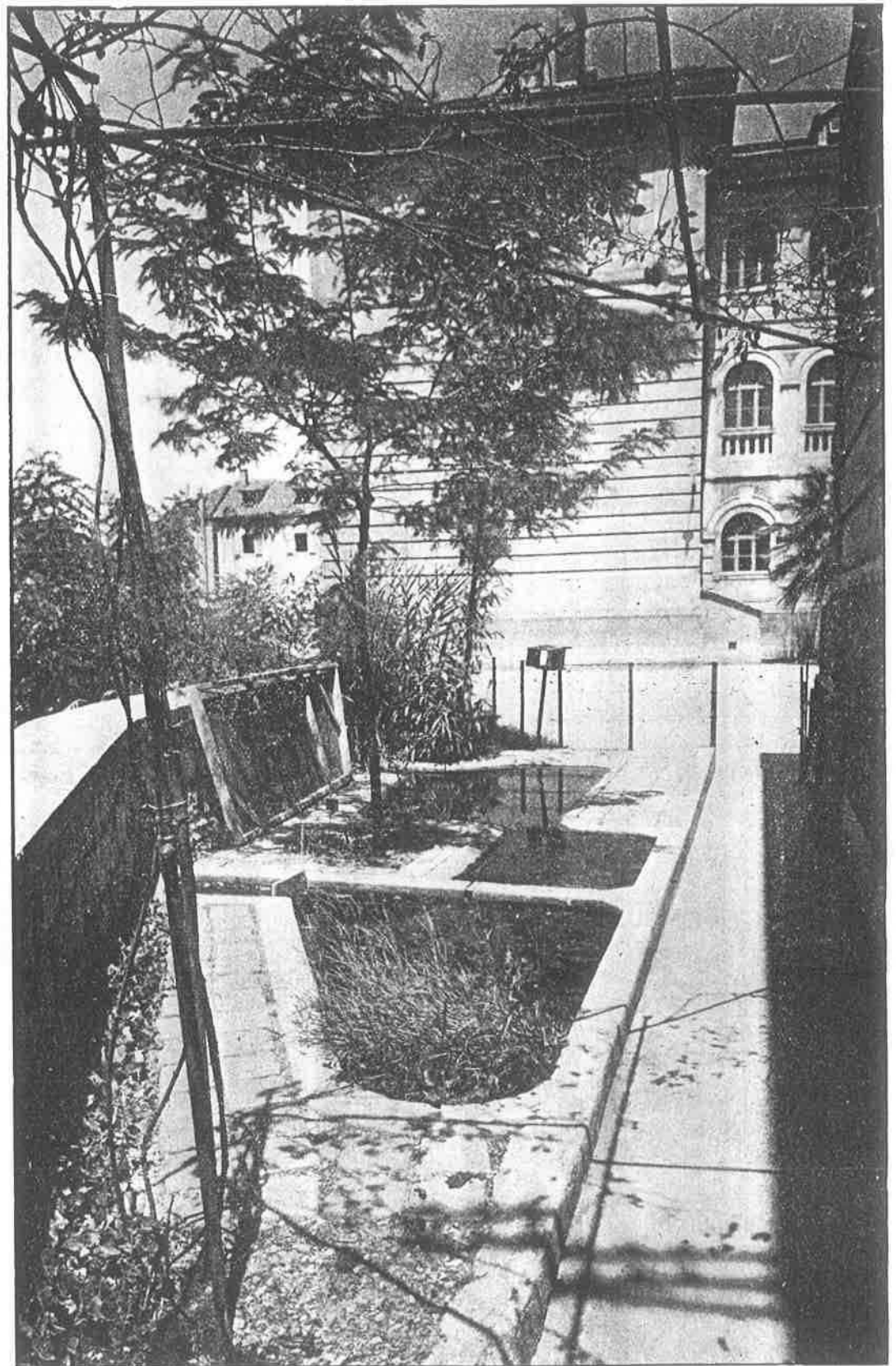
Na našem primorju prilično oskudnom slatkim vodama prirodno je da daci srednjih škola vrlo slabo poznaju i ono malo slatkovodnih životinja i biljaka koje su zastupane u školskim udžbenicima, odnosno oni koji su valjaniji poznaju ih ponajviše samo apstraktno po riječima profesorima, po popisima u školskim udžbenicima, djelomično ilustriranim, a u najboljem slučaju po kojem bolje ili lošije konzerviranom primjerku u oskudnoj školskoj zbirci — sve to upravo toliko koliko je dovoljno da najveći dio tog gradiva kroz godinu-dvije gotovo potpuno zaborave.

Kako u tom pogledu stoji sa stvarnim poznavanjem slatkovodnih riba, tj. najpopularnijih slatkovodnih životinja od najveće važnosti za život čovječji, neka posluži slijedeći pregled. Netom su u školskoj godini 1936/37 daci drugog razreda spomenute škole završili gradivo slatko-

vodnih riba, tj. u času kad su ih po imenima i po opisu najbolje znali, tražilo se da se jave oni koji su ikad i bilo gdje vidjeli deset najpoznatijih naših slatkovodnih riba bilo živih, mrtvih, svježih ili konzerviranih. U svakom razredu bilo je po 50 daka. U IIa nalazili su se daci raznih vjera, od kojih su mnogi i nedavno došeli u Split, u IIb (kao i u IIc i II d) samo daci rimokatoličke vjere, većinom autohtoni u Splitu. Brojevi označuju koliko je daka od 50 njih u svakom razredu vidjelo u bilo kojem stanju koju od navedenih vrsta riba:

Vidjelo je pastrvu	u IIa	u II
(jer u Solinu kod Splita postoji gajilište dužičastih pastrva)	44	44 daka
šarana	11	2 "
karasa	1	0 "
linjka	1	0 "
soma	5	3 "
patuljastog somića	0	0 "
grgeča	2	0 "
smuda	2	0 "
štuku	5	0 "
kečigu	1	0 "
gavčicu	0	0 "

Upadno je koliko su slabo iz prakse poznavali slatkovodne ribe daci IIb, tj. u Splitu autohtoni (a isto bi bilo i u IIc i u II d). Osim pastrve, koja se donosi i na

Siatkovećni bazeni u Muškoj realnoj gimnaziji u Splitu: sprijeda »bara«, straga »potok«.

splitsku ribarnicu, sve ostale vrste, koje su videne, vidjeli su samo oni daci koji su nedavno doselili u Split iz unutrašnjosti ili oni autohtoni daci koji su imali prilike da posjete Zagreb (tržnicu) ili koje drugo unutarnje mjesto.

Taj se nedostatak uglavnom riješio uređenjem dvaju betonskih pregradivih bazena sa tekućom vodovodnom vodom iz pipca u školskom dvorištu, koji sadrže riječnu i potočnu faunu i floru, te jednog bazena sa stajaćom vodom, koji sadrži barske organizme. Ukupna im površina iznosi svega dvanaestak četvornih metara, a dubina oko pol metra, da se životinje uvijek u njima uzmagnu dobro vidjeti. Bazenima s tekućom vodom dno je posuto šljunkom, koji ubrzo obraste, a uz zidove nanizane su opeke tako da služe kao zaklonište racima. U tim bazenima nalaze se danas zastupane uglavnom slijedeće vrste: šaran, karas, som, patuljasti somić, grgeč, pečenica, crvenperka, mali balavač, Eupomotis, bezupke (sve dar g. C. Zwillinga iz njegova ribnjaka u Crnoj Mlaci kod Zdenčine blizu Zagreba), zatim kalifornijska i potočna pastrva (dar g. Tudora vlasnika gajilišta pastrva u Solinu), jegulje, zlatne ribice, slatkovodni raci (plemeniti i primorski) itd. U bazenu sa stajaćom vodom nalaze se od riba samo gambuzije, kako bi se — ujedno na inostruktivan način — spriječilo da ta umjetna školska bara postane leglo komaraca. Na taj je način doista do danas bilo nemoguće naći ličinke komaraca, koje daci zato gaje radi upoznavanja njihova razvoja u posebnim, tilom pokrivenim posudicama. Osim gambuzija ima u toj bari barska kornjača koja se njima hrani, pak žabe odrasle i punoglavci, razni vođeni kukci itd.

Sve navedene vrste riba postavljene su u spomenute bazene u martu 1937 god. i održavaju se bez prinove do danas (juni 1938 god.), prošle su dakle sretno kroz sve godišnje dobe, što znači da su dimenzije bazena dovoljne, kao i da odgovara

Metod Sironić:

Udica samolovka

Još u najranijem djetinjstvu usrećavao me potok i životinje u njemu. Kad sam u šestoj godini prvi put ugledao more i ribe u njemu, osjetio sam takvu sreću u svome srcu, koju kasnije u toj mjeri nisam nikad

način opskrbe vodom, tj. jednostavno iz pipca. Hrane se pretežno jetrom, koju besplatno daje (kao i za sisavce i za ptice grabilice) Veterinarski otdjel Gradskog poglavarstva. Mortaliteta je bilo gotovo samo prvih petnaestak dana nakon transporta. Od svih vrsta jedino su dužičaste pastrve i šarani vidno porasli, a ostale vrste jedva primjetljivo ili uopće neprimjetno. Porast dužičastih pastrva bio je dapače odličan (križance potočne pastrve dobila je škola tek nedavno), jer dok lani u martu ni jedna nije prelazila dužinu od desetak centimetara, danas (na koncu maja) došiju već sve preko 40 cm u dužinu.

Nastavniku je u toj školi omogućeno time danas da barem glavne pretstavnike slatkovodnih riba pokaže djeci u najidealnijem stanju, tj. na životu. Isto vrijedi i za pretstavnike suhozemskih životinja zastupane u školskom vivariju, pak ne izostaju već ni posjeti drugih škola. Da je pak interes i samih daka za žive biljne i životinjske pretstavnike zastupane u školi — a napose za stanovnike slatke vode — već i od sebe velik, suviše je i istinito. Spomenuti su bazeni obično sabiranjem — često nakon intervencije naravnih odnosa između satova. Tu dolazi i do prepiraka među njima već i u pitanju identificiranja vrsta sa konačnim realističkim njihovom prije i poslije škole i za stavnika — da ih oni napokon ispravno nauče, a što je još važnije, ostvarena je tu prilika za gotovo svakodnevno opažanje životnih pojava kod zastupanih organizama, čime se postizava njihovo stvarno i ispravno upoznavanje i shvaćanje, bistrenje pojmova te vrste na vrelu, te konačno razvijanje dragocjene sposobnosti samostalnog opažanja i rada.

Ostvariti od svega barem slične slatkovodne bazene i po drugim školama naših primorskih gradova ne bi bio težak problem kao što nije bio ni u Splitu, naročito uz izvjesnu susretljivost građana. A stvar, kako se vidi nije nezahvalna.

doživio. More i potok sa svojim životinjama, mislim ribama i racima utisnulo mi je nezaboravne ugodne utiske. Udičar sam postao, čim sam upoznao udiču, a bilo mi je tada već 15 godina. Iza par